

Зубченко В.В.,

*к.е.н., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Білоцерківський національний аграрний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ

В умовах посиленої конкурентної боротьби на світовому агропродовольчому ринку розвиток сільського господарства України вимагає пошуку дієвих форм і методів фінансового забезпечення вітчизняних сільськогосподарських підприємств, які формували б нові напрями для економічного зростання в галузі. Значимість фінансування в процесі забезпечення розширеного відтворення у сільському господарстві та економічного зростання виробничого потенціалу суб'єктів господарювання на інноваційній основі зумовлюють необхідність проведення досліджень щодо узагальнення досвіду організації кредитування сільськогосподарського виробництва провідних країн світу. Це питання актуальним є в умовах вітчизняної практики, оскільки інструменти фінансового забезпечення сільського господарства потребують розвитку принципів державно-приватного партнерства та формування цілісної системи сучасних методів формування фінансових ресурсів із внутрішніх та зовнішніх джерел.

Відомо, що фінансове забезпечення сільського господарства у багатьох країнах світу здійснюється на основі поєднання важелів державної підтримки та розвиненої системи інструментів фінансово-кредитного забезпечення. На основі вивчення зарубіжної практики фінансування встановлено, що основним є механізм кредитування та можна виділити особливості кожної із груп: країни, які залучають у сільське господарство мережу комерційних банків шляхом надання державних гарантій та субсидування процентних

ставок (Великобританія, Словаччина, Чехія, Китай, Австрія, Нідерланди); країни, що здійснюють кредитування сільськогосподарського виробництва через систему кооперативних банків (Франція, Німеччина, Японія, Польща); країни, в яких функціонують небанківські кредитні організації в сільському господарстві (США, Канада), системи кредитної кооперації для мікрокредитування дрібних сімейних господарств (країни Центральної та Східної Європи).

Зауважимо, що кожна країна має свою специфіку в організації забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарських товаровиробників. Наприклад, у США та Німеччині фінансова система сільського господарства включає різноманітні фінансові інститути; у Франції, Японії, Нідерландах та Ізраїлі більшість фінансових операцій в сільському господарстві здійснюється через залучення одного–двох спеціалізованих банків. У Великобританії відсутні спеціалізовані сільськогосподарські банки, кредитна політика щодо сільського господарства здійснюється як і для інших галузей економіки. Водночас, у Нідерландах функціонує спеціалізований сільськогосподарський банк – Рабобанк, який забезпечує близько 90% кредитного фінансування фермерів. В Австрії поширеним видом пільгового кредитування є інвестиційні сільськогосподарські кредити, де процентна ставка розраховується на основі ставки банку-кредитора та коригується Австрійським національним банком декілька разів на рік. У Франції кредитування фермерів здійснюють кооперативні банки, основою конкуренції між якими є рівень обслуговування фермерів. В Японії основним фінансовим інститутом є Центральний кооперативний банк для сільського та лісового господарства. У Канаді основою державної системи кредитування в сільському господарстві є Фермерська кредитна кооперація, яка виділяє кредити на придбання земельних ділянок, будівництво та реконструкцію будівель і споруд, придбання худоби, машин, обладнання, добрив, насіння. Термін кредиту може становити 10–30 років.

Зазначимо, що у східноєвропейських країнах форми кредитування сільськогосподарських товаровиробників є подібними: у Литві за підтримки держави були створені кредитні союзи на кооперативних засадах; у Словенії – Союз ощадно-кредитних служб; в Естонії – ощадно-позикові асоціації, які об'єднано в Центральний Союз; у Болгарії за фінансової підтримки Євросоюзу сформована система фондів взаємного сільського мікrokредитування для дрібних фермерів; у Молдові за фінансової підтримки уряду та Світового банку сформована система сільського мікrokредитування, яка складається із ощадно-позичкових асоціацій. У системі державного регулювання економіки США важливим інструментом є функціонування сільськогосподарського кредиту, у тому числі, пільгового.

Таким чином, фінансово-кредитний механізм сільського господарства зарубіжних країн сприяє проведенню дієвої політики державного регулювання сільськогосподарського виробництва на основі зорієнтованості на стимулювання ефективного розвитку виробництва продукції, створення розвиненої інфраструктури, наявності численних спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів, які здійснюють фінансову та кредитну підтримку сільськогосподарських товаровиробників, забезпечення високого рівня державного регулювання та контролю за діяльністю цих інститутів, постійного моніторингу результатів досягнення цілей сільськогосподарської політики.

На нашу думку, при проведенні державної політики в аграрній сфері необхідно враховувати досвід зарубіжних країн, особливо у розвитку інфраструктури фінансово-кредитного забезпечення, а також гнучко імплементувати інструменти фінансово-кредитного механізму з урахуванням особливостей вітчизняного сільського господарства.